

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 1 cor. 70 bani, $\frac{1}{4}$ an 5 cor., $\frac{1}{2}$ an 10 cor., 1 an 20 cor.
Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult

Pentru monarhie:

1 lună 2 cor. 40 bani, $\frac{1}{4}$ an 7 cor., $\frac{1}{2}$ an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 franci, $\frac{1}{2}$ an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 14 bani, a doua-oră 12 bani
a treia-oră 10 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăcei Nr. 15.

Se prenumără la poște și librării.

Epistole nefracate se refușă. — Man. scripte nu se înalpoază.

Numeri singuratici la 10 bani se vând în Sibiu: la librăria „Tipografeit”, societate pe acțiuni și la librăria L. Michaelis, strada Cisnădiei, 27. — În Alba-Iulia la librăria Weisz Bernat „la loterie”

TRIBUNA

Sibiu, 9 Sept. 1901.

Italia și tripla alianță. Față de părerea unui diplomat italian, publicată în „Revue de Paris”, că Italia fără tratate comerciale folositoare nu va putea înor tratatul triplu, de care-ee poporul are sentimente dămnoase față de această alianță, — semioficioasă „Tribuna” din Roma zice, că tratatele comerciale favorabile sunt de dorit, dar nu e adevărat, că poporul e înstrăinat față de tripla alianță, din contră opinia publică italiană dorește reînnoirea alianței.

E greu de crezut, ceea-ce afirmă semioficioasă.

Inchiderea dietei. Azi se face închiderea solemnă a dietei, în castelul din Buda, prin Maiestatea Sa, în prezența deputaților dietali, a membrilor casei magnaților și a dignitarilor țerei. Maiestatea Sa ține un discurs de închidere. Ce privește activitatea de cinci ani a dietei, conform declarațiunii de închidere făcută Joi de președintele dietei, au sosit la dietă în decursul celor cinci ani 17 rescripte regești, s'au făcut 287 interpelări și 105 propuneri; dieta a pertractat cu totul 207 proiecte de lege, dintre cari au primit sancționarea 182, s'au înaintat cu scopul de-a fi sancționate alte 10, ear' celelalte au fost retrase. În răstimpul dietei s'au ținut 74 alegeri interinale, prin cereri au fost ataate 31 alegeri. Dieta a ținut în total 729 ședințe ordinare, ear' două cu casa magnaților împreună.

ABZICEREA LUI BULOW. Din Berlin se anunță, că în cercurile politice de acolo se vorbește de o crasă de cancelar. Contele Billow ar voi să abzie. Se zice, că o coterie înaltă, aliată cu consilierii militari ai împăratului, ar împiedea activitatea cancelarului și de aceea el, cancelarul, nu vooeste să ia răspunderea pentru irregularitățile în politica internă și externă.

Știrea trebuie primită cu rezervă.

Frica Cehilor. Ziarul ceh „Ceska Democracie” din Praga, al deputatului Kiofac scrie, că șefii Cehilor tineri Kramarz și Pacak și reșosatul ministru Kautz au făcut în voiață cu guvernul din Viena, prin unele punctuațiuni secrete, cari se vor aplica îndată după alegerile pentru dieta provincială. Punctuațiunile aceste sunt: **Unitate de limbă; împărțirea Boemiei după naționalități; în teritoriu așa numit închis, eschiderea limbii cehice din administrație și eschiderea amplotiaților cehi din orașele cu majoritate germană.**

„Ceska Democracie” asigură că informațiile despre aceste punctuațiuni vătămătoare Cehilor și le-a luat din cel mai sigur izvor.

Trei doamne...

și toți trei!...

Somcuta-mare, la 8 Sept. 1901.

Septemăna trecută, deja, de Mercuri, strădele Somcutei erau împodobite cu steaguri ungurești, în onoarea unuia dintre cei trei Români, care și-au octroat candidatura de deputați pentru cercul Somcuta-mare.

Se vede, că Chiorului i-a fost hărăsită de soarte rușinea, ca să servească drept arena cea mai clasică pentru înghenunchiarea cea mai respingătoare a demnității naționale. Căci în inima Chiorului, în pașnică Somcuta-mare nu mai puțin decât trei dintre „vlăstarii” nației vor să arete lumii românești că de mult și-a uitat de sine, că de îndrăznește ne socotesc aspirațiile neamului și hotărârile obstei treaz judecătoare.

N'am da absolut nici o importanță svircolirilor jalnice, ce le fac trei născuți Români, ca să ajungă în apropierea „oalei”, dacă acești onorabili n'ar folosi cu o temeritate hidoasă originea lor

de Români, drept armă de coteșire pentru alegere; dacă acești onorabili nu s'ar bate în piept, că pășesc ca deputați români — ca să salveze și să apere interesele fraților de un sânge — și dacă acești onorabili nu ar avea îndrăzneala să falsifice istoria luptelor noastre naționale, pentru-ca astfel mai ușor să ajungă la „argumente” coteșegii.

Pentru-ca Români bine să-i cunoască pe acești „frați activiști”, — vom schița separat isprăvurile fiecăruia din cei trei candidați români pentru cercul Somcuta-mare:

Primul este judele de tablă Iosif Pop (Ioseuța) din Sighetul-Marmației. Acesta e fiul regretatului Iosif Pop, fost vicecomite al Chiorului și deputat în dieta țării. Motorul primei pășiri pentru alegerea de deputat a dlui Pop a fost îndelungată întârziere a denuirii de jude de tablă. În sfârșit deminirea aceasta a urmat acum de curând. Când a văzut dl Pop, că și numai încercarea de a păși i-au adus servicii, s'a gândit că ce i-l-ar opri să nu folosească și alte eventuale șanze. Doar fiind omul deputat — chiar și în vremea incompatibilității! — când își deschide o cancelarie de avocat în colțul v'rului frecventat bulevard — lumea mai ales Români — de un sânge — îl încarcă cu fel de fel de „cauze” și eacă așa: pe ușorul și cu degrabă omul ajunge bogat putred...

Avem informații din isvoare vrednice de credință, că dl jude Pop cam așa a judecat, când și-a trimis steagurile ungurești, ca să vestească alegătorilor, că vrea să fie deputat.

După-cum se afirmă Dumineca viitoare va urma să vină și în persoană dl Pop, ca să spună „ceva” fraților Chioreni — de dragul și pentru interesele earora — jură dl Pop, că și ar deschide cancelarie de avocat în Budapesta — chiar și pe Andrássy ut!

Apoi să nu-l admire pe om pentru desinteresul seu propriu!

Al doilea candidat la deputația cercului Somcuta este Vasile Indre, avocat în Cluj și directorul despărțământului „Cluj” al „Asociației”. El dl Indre e mai speulant și în același timp mai aprig și mai vênjos Român decât dl Pop.

Dl acesta n'a avut încă îndrăzneala să-și comande steaguri — dar' a avut respingătoare cutezanță să se pozeze ca un „frate de sânge al iubibilor frați Chioreni, care frate se-î înzestrează cu cea mai prețioasă și splendidă cunună constituțională — de-a firea deputat” — vorbele proprii ale dlui Indre tipărite în o epistolă deschisă adresată fraților Chioreni!

Și acest domn prin epistola deschisă a avut cutezanță să răstălmăcească hotărârile conferinței naționale, afirmând că pesivitatea s'a decretat numai pentru Ardeleni și d'aceea nu află nici o înțelepciune politică și nu pricepe pentru-ce Chiorenii se nu-și folosească drepturile lor în interesul lor și al neamului lor — pentru-ce nu i-lar putea alege pe el ca deputat — mai ales că el, Indre Vasile, afirmă și promite că: „dacă încrederea publică se va îngruipa pe lângă modesta sa persoană, care la voința poporului mai de multe ori a luat lupta și s'a luptat cu cea mai mare abnegație, își va ținea de datorință a se supune voinței poporului!” (tot din epistola deschisă! Coresp.)

Ca să fie pe deplin înțeleasă cutezanța candidatului Indre — schițez aici unele date din trecutul acestui valoros bărbat!

Vasile Indre a fost vreme de 6 ani protopretorul Somcutei-mari. În acest timp — în afară de-a-și aduna avere privată colosală — n'a făcut absolut nimic pentru Români și pentru Chior în genere. Și acum tot acest Indre vine și constată în sorisorea lui deschisă, că poporul român n'are isvoare de venit pentru-că n'are comunicație bună, nu-și exploatează averile naturale etc. Și e de notat, că atât comunicația cea rea a Chiorului, cât și stagnarea exploatații de marmură tocmăi în timpul pașalioiei sale ca primpretor — s'au făcut.

Și apoi: Acest domn Indre pozează acum pe omul sentimentelor naționale — când tot acest domn Indre înainte cu câțiva ani, când deurgea cercetarea disciplinară contra sa ca primpretor — a declamat fișpanului investigator cam așa: „... Da! asta e răspata mea, a bărbatului care din răspuțeri s'a năzuit să altoiască în inima sălbaticilor Valachi iubirea patriotică! asta e răspata mea, care am fost aici un stălp puternic al ideii de stat maghiar! asta e răspata mea, care am înăbușit res-

coalele Valachilor... asta... și tot acest domn Indre, care acum vrea să facă pe Românul desinteresat — a fost acelu, care pe vremea fiolgăbirăialului seu, ca să detragă atenția dela unele daraveri lui neplăcute — a telegrafat la ministrul după putere armată, după jandarmi, ca să potolească răcoala Valachilor...

Astfel de coritei naționale volesc să ferecească poporul, astfel de oameni poartă în gură fraze sforătoare despre „fericirea și salvarea nației românești”.

Eată tipuri de activiști români — eată tipuri de salvatori naționali, svirliti la suprafață de colbul alegerilor dietale!!

D'al de acestia pot să meargă cu duzinele în dieta ungurească — dar' nici-o dată nu pot să fie și nu sunt reprezentanții poporului românesc din Ardeal și din Ungaria.

Eată motivul, pentru care ne-am oprit la acești candidați. — Căci e de datorința noastră să facem lumină în jurul astorfel de salimbaci politici, ca poporul român să-î vadă în toată golăteea lor și după merit să-î știe — aprecia!

Ca al treilea candidat pentru cercul Somcuta se amintește avocatul Dr. Teofil Dragoș din Baia-mare. Faptul că acest domn a fost recomandat publicului românesc prin o corespondență apărută „Din Chior” în luna April a. c. — ne dispensează a ne mai opri și de data asta asupra intrinsecului lui. Și apoi se svonește despre candidatura lui, că ar fi mai mult o „pie dorință” decât un fapt — poate din simplul motiv, că i-lar fi nespus de greu să-î acuireze și numai pe cei 10 alegători, — care să-î ofere candidatura.

Amici și aliați.

„Cronica” din Budorești scrie despre „lubiții” noștri compatrioți următoarele:

Austro-Ungaria — adeoc Austria și deoc Ungaria — este aliata noastră. Avem cu acest stat, sau cu aceste state, relații dintre cele mai amicale. Regele Carol nu are amic mai bun ca împăratul Francisc Iosif și guvernele noastre stau în cele mai strînse relațiuni cu guvernele Austro-Ungariei.

Când treci granița și stai câteva zile într-o localitate din Transilvania, îți dai bine seama ce însemnează toate aceste amicii. Ele sunt numai amicii oficiale, convenționale, de paradă, sau de calcul politic. Între poporul român însă și Unguri mai ales, nu este nici o legătură.

Aliați, amici... poate într-o zi ne vom amesteca rîndurile și sângele pe câmpul de luptă... totul se va face după comandă însă, fără nici o simpatie și chiar cu disgust.

Și trebuie s'o spunem, Ungurii fac tot posibilul să menție această răceală, deși ei ar avé tot interesul ca să capete simpatia Românilor din regat. Este evident, că în ziua în care noi vom înțorace bandiera, acei cari se vor găsi în mai mare primejdie vor fi Ungurii. Au trei milioane de Români pe cari contează azi, dar' de cari va trebui să se teamă atunci.

Și azi când sîntem aliați și amici, Ungurii fac tot posibilul, ca îndată ce trecem granița în Transilvania să ne simțim cu desăvîrșire străini, să ne dăm seama că am călcat pe un pământ unde cei cari vorbesc aceeași limbă ca și noi sînt cucerii și stăpâniți prin legi excepționale.

N'am să intru aci în considerațiuni politice, mă voiu opri numai la vre-o două exemple, foarte caracteristice.

Sînt în Transilvania o sumă de stațiuni balneare și climaterice a căror prosperitate s'a datorat Românilor. De când cu agitațiile naționaliste și cu procesul Memorandului s'a micșorat mult numărul vizitatorilor din România. În încordarea luptei politice Ungurii făceau chestie politică până în a refuza să vorbească românește în Birturi, cafenele, prăvălii etc. Cel din urmă „servitor” se credea dator pentru prestigiul națiunii ungurești, să refuze de a vorbi românește.

La
Abonament lunar
pentru
Septembrie st. vechiu
invită
Administrația ziarului „TRIBUNA”

Cultură-Literatură-Artă.

(Considerații generale).

II.

Cu anul 1860, tabăra cea vastă a luptătorilor pentru cultura și pentru literatura poporului român s'a așezat. S'a așezat în mijlocul înfulețirii generale, pe temelii largi și tari, având drept vederi conducătoare idealele cele mai frumoase cari se pot cânta în domeniul cultural al vieții unui popor.

La început, toată lumea s'a așternut pe munca de propagandă ori de organizare, fără de care nu se poate imagina nici o asociație serioasă. Se înrolau membri. Se desăvîrșea organizarea interioară. Se aduna și se înmulțea capitalul bănesc indispensabil ori-cărei întreprinderi, dar' cu atât mai trebuincios unei întreprinderi atât de uriașe. În sfârșit, se constituiau despărțimintele și se țineau adunările generale.

Acestea veniau și era firesc să vină, la început — în planul întâiu. Opera culturală și literară, munca intelectuală în-ași, ideile și relațiunile cu fond cultural și literar propriu aveau să urmeze mai târziu, — cu generația de astăzi. Că au și urmat într'adevăr sau nu și într-o cât vom arăta mai încolo. Destul că „Asociațiunea” se fondase, se organizase, viețuia. Destul că un gol prea simțit se umpluse în mișcarea noastră culturală, lipsa unor cadre fixate în cari să se înceapă munca de plivit și de sămănător ogorul nostru cultural și literar.

Curentul de renaștere culturală se menținu cu putere. Fondarea „Asociațiunii” îi dete un impuls și mai bărbătesc. În lumea românească se lansează pretutindenea idei nouă, planuri nouă de organizare. O modestă viață literară renaște și paralel cu ea se fondează una după alta reuniunile culturale locale.

Este atât de violent noul curent, — cu toate că nu este de-a dreptul și totdeauna susținut de păturile largi, ceea-ce ni-se pare esplicabil în situație de nou-născut a poporului, încât la 1869 dl I. Vulcan sulevează în „Familia” ideea și mărește dar' și îndrăznește a fondării unui teatru național românesc. Cei mai mulți români rămân sceptici, e cert; însă o grupare de oameni distinși și entusiaști se constituie și pentru această nouă campanie de renaștere culturală. Ideea se agită în presă și în opinia publică.

Deputații români din camera ungără o agită chiar și acolo, cerând fără să fie ascultați, o subvenție de stat pe seama unui teatru mare românesc. Resultatul acestei agitații este că clasa cultă română din Budapesta ia în grija sa afacerea, o discută, lumea începe să adune capital pentru societate chiar înainte de a se fi fondat aceasta și la 4 și 5 Octombrie 1870 o adunare generală constituantă la Deva decretează fondarea „Societății pentru fond de teatru”.

Acum, urmează și aici ca și la „Asociațiune”, o muncă febrilă în vederea organizării și a adunării capitalului. Până la 1890 se țin în fiecare an adunări generale, se colectează capital, se fac înscrieri de membri.

Dela 1890 până la 1895 urmează o stagnare completă în viața acestei societăți. Dar' la 1895 — din norocire ea se deșteaptă la o epocă nouă; și de atunci, condusă de bărbaiți harnici, urmează aceiași muncă de întărire ca și înainte de 1891, plus câteva nouă elemente de propagandă (Anuarul) și de încercări de propășire (Biblioteca teatrală).

Astăzi, amândouă marile noastre societăți — „Asociațiunea” și „Societatea pentru fond de teatru” — reprezintă două forțe de întâia ordine în viața noastră culturală și ne sînt societățile culturale cele mai mari, având scopuri mărețe de interes obșteșc și cuprinzând tărîmul cel mai larg în sinul poporului.

Capitalurile de cari dispun amândouă se urcă la câte 200.000 fl., o cifră destul de importantă, dacă nu foarte importantă pentru condițiile de viață publică, în cari se găsește astăzi România din regatul ungar. Numărul membrilor încă nu este mic — deși ar putea fi mult mai mare — ear' primirea ce li-se face ambelor societăți în fiecare ținut românesc, cu ocazia adunărilor generale, este din cele mai entusiaste și din cele mai devotate. Deasemenea opinia noastră publică și presa urmăresc cu interes evoluția lor. Căci scopurile cari le mărturisesc ele — *Cultură, Literatură, Teatru național* — simbolizează aspirațiile culturale cele mai înalte, pe cari le putem avé astăzi.

Ar urma deci ca și activitatea în-ași a acestor societăți se arete un profund fond cultural, să dovedească o venită propășire dela fondarea lor încoace, să oferă probe numeroase despre valoarea muncii intelectuale proprii zise, care se depune în cadrele lor. Ar urma ca evoluția lor firească să fi ajuns deja a însemna un *factor real în viața noastră culturală*; rezultatele operii lor să se resimtă deja și pe tărîmul cultural propriu, nu numai pe tărîmul mai puțin intelectual al întăririi fondurilor societății.

Scurt zis, ar urma ca rostul de astăzi al celor două mari societăți culturale să fie un rost mult mai înaintat decât acela de acum 30—40 de ani, când s'au pus temelile lor, — să fie un rost de o reală și însemnată propășire în domeniul cultural, în domeniul literar și în domeniul social al vieții noastre publice.

Astăzi, după aproape o jumătate de veac dela fondarea lor, ori-cine se poate aștepta ca societățile acestea în-temeiate și susținute cu atâtea sacrificii să ne arete că am devenit deja *elemente organice în evoluția noastră culturală*. Să ne arete progrese morale cel puțin pe jumătate atât de mari ca progresele materiale, cari le cetim înșirate cu ocazia fiecărei adunări generale.

După o activitate de mai multe decenii, purtată în numele idealelor celor mai frumoase ale vieții noastre culturale; după o viețuire de zeci de ani în sinul și din puterea poporului — nu pretindem prea mult cerând să vedem cu ochii o legătură strînsă între aceste societăți și sufletul poporului, o înțelegere adâncă a rostului acestor societăți de către clasele noastre culte și chiar de către popor. Nu e prea mult să cerem realitatea unor stări culturale, cari se ne convingă că societățile acestea au pîtruns la sufletul poporului întreg și că poporul a pîtruns la inima, ear' nu numai la... adunările lor.

Lămurirea obiectiv — critică a unor chestiuni de asemenea natură, cari se impun, prezentă — credem noi — un interes actual, deosebit de mare. Căci numai astfel de discuțiuni critice, ear' nu simple „rapoarte generale” sau rapoarte gazetărești sau elogi de banquet — pot distinge în viața celor două societăți părțile bune de părțile cari reclamă o reformare. Numai discuțiunea deschisă asupra chestiunilor de mai sus, poate delătura din calea celor două mari societăți prejudecățile conservative, ideile și mai ales indeletnicirile învechite, procedurile mecanice (formaliste), cari înăbușe adese-ori scopul însuși al societăților, pentru a da un curs prea liber formelor goale.

Mai pe larg, în articolele viitoare.

Ioan Scurtu.

De vre-o doi ani, de când agitația pentru Transilvania a încetat, relațiile dintre Români și Unguri s'au mai îmbunătățit. Acuma, cel puțin pe la stațiunile balneare și climaterice, Ungurii nu mai refuză să vorbească românește. Este probabil aici și o chestie de interes; interesele economice au luat înaintea șovinismului unguresc.

Dar' asta n'a schimbat în mult situația; tot te simți străin și parcă dușmănit când treci granița.

Mai întâiu, rigoarea cu care se cer otează pașapoartele și bagajele, îți dă impresia că ești un bănuț pentru autoritățile ungurești și că de îndată-ți ai trecut pe peronul unguresc, ești pus sub supraveghere.

O chestie și mai importantă este chestia gazetelor. Aproape toate ziarele românești sunt oprite să intre în Ungaria. Această măsură este nedreaptă pentru că, mai întâiu, nu întră fără nici un fel de restricție toate ziarele ungurești. Și nu pot să spun Ungurii că nu scriu și ziarele lor destule lucruri neplăcute pentru noi Români. Dar' se admite că interese superioare de stat îi fac să împedecă ziarele românești să pătrundă în fiecare zi în părțile locuite de Români; ele ar întreține o continuă agitație primejdioasă pentru liniștea statului ungar.

Intrebarea este însă: nu s'ar putea face o excepție pentru cetățenii români cari în timpul verei vizitează stațiunile balneare și climaterice din Ungaria?

De sigur că da, mai ales în timpuri normale, când relațiile dintre Români și Unguri nu sunt încordate și presa dela noi nici nu se ocupă de soarta Românilor înjugăți.

Atâta concesie ne-ar putea face amicii și aliații noștri!

Ce fel de amicitie și de alianță poate să fie între noi, când îndată-ți trecem granița în Ungaria, sîntem scoțioți prin buzunare, tratați ca niște agitatari periculoși și opriți de-a mai avea relațiuni cu țeara, noastră? Căci ori-unde s'ar zice, preva este mijlocul prin care păstrezi legăturile cu țeara, când ești în străinătate. Și nu ar fi decât în interesul Ungariei, să permită voiajorilor români, să-și primească gazetele din România, pentru că atunci ne-am simți mai puțin străini în Ungaria și fără îndoială ar crește mult numărul vizitatorilor stațiunilor climaterice și balneare din Ungaria.

Ar fi poate și un mijloc ca să se mai îndulcească relațiile dintre cele două popoare. Azi, cei cari petrec vara în Ungaria, se întorc dușmani ai Ungurilor, capătă un fel de aversiuni pentru Unguri, când se întorc acasă, că au scăpat dintr-o pușcărie, dintr'un loc unde nu se aflau în singuranță. Impe-decarea ziarelor de a le veni în Ungaria, îți dă impresia că acolo ești privat de libertate, că ești într'un stat despotice. Și când îți dai seama că măsura privește în special ziarele românești, îți dai seama că aliații noștri Unguri ne consideră pe noi Români, ca dușmani și că au pentru noi măsuri excepționale vexatorii.

Apoi, dacă este ceva care ne mîșcă pe noi, Români, și ne depărtează fără îndoială, sînt atentatele la libertățile cu cari ne-am obișnuit atât de mult la noi în țeară.

Idealist.

Atentatul dela Buffalo.

Sâmbătă lumea a fost surprinsă de știrea îngrozitoare, că în contra preșidentului Statelor-Unite din America, *Mac Kinley*, s'a făcut un atentat, fiind rănit mortal.

Atentatul.

Știrea a fost adevărată, cu rectificarea favorabilă, că ranele preșidentului nu sînt mortale, cum s'a crezut în primul moment.

Mac Kinley a sosit Joi la Buffalo la expoziția panamericană. Poliția a fost avisată despre planuirea unui atentat în contra lui și de aceea l'a încunjurat cu detectivi. Dar' cu toate acestea atentatul s'a comis Sâmbătă, în pavilionul de muzică al expoziției, unde s'a făcut o ceremonie cunoscută a defilării publicului în fața preșidentului, când fiecare are drept a da mâna cu preșidentul. De acest lucru s'a folosit atentatorul. A dat și el mâna cu preșidentul și în același moment a îndreptat două focuri asupra lui. Mai multe n'au putut, căci l-au prins detectivii.

După atentat.

În urma atentatului s'a născut un tumult grozav. Publicul voia să sfășie pe atentator, dacă nu era apărut de detectivi. El a fost dus, fără a se împotrivi, la secție. Președintele a fost transportat în spitalul expoziției, apoi în casele preșidentului expoziției. Medicii i-au scos gloanțele din corp și au constatat că ranele sînt periculoase, dar' nu mortale.

Atentatorul.

Dus la secție, atentatorul a zis că-l cheamă Friedrich Niemann, dar' s'a aflat, că aceasta e fals, numele adevărat fiindu-i *Leo Czolgos*. El a recunoscut aceasta, spunând apoi, că e de 28 ani, *anarhist*, de origine polonă-germană (Jidan?). S'a declarat de aderent al anarhistei din New-York, Emma Goodman, dar' zice că nu are complici și că a comis atentatul la propria inițiativă. Cu toate acestea poliția crede că are complici și îi caută.

Buffalo.

Orașul Buffalo, unde s'a întâmplat înfricoșatul atentat, zace la marginea de est a lacului Erie, acolo unde erupe din el Niagara. Toamă acum o sută de ani au zidit Olandezii — sub numele Amsterdamul-nou — acest puternic oraș, care astăzi numără deja 300.000 locuitori, și care din incidentul bucuriei pentru aceasta a aranjat expoziția sa panamericană de acum. Această expoziție deja prin edificarea ei mărturisește puterea și dezvoltarea uriașă a Statelor-Unite. Tot ce e american se află aci, așa că bate în esagerare, chiar și efectul minunatului parc se strică prin aceea, că prea de tot sînt îngrămădite în el alcătuirile de artă, dintre cari foarte multe atrag atențiunea privitorului prin dimensiunile lor colosale.

Diverse.

În urma știrii despre atentat s'au trimis la America adrese de regret de la aproape toți domnitorii și alte persoane marcante. În New-York și în alte orașe știrea despre atentat a produs senzație și iritație groznică.

Șefii anarhiștilor americani au declarat, că ei n'au nici o legătură cu atentatul și-i desaproabă fapta, de oare-ce ei numai pe domnitorii din Europa vor să-i ucidă.

Se zice, că Mac Kinley va avea lipsă de timp mai lung pentru a se reînălța. În acest timp îl va substitui vicepreședintele *Roosevelt*, care a plecat îndată la Buffalo.

Revistă esternă.

Viena contra închiderii graniței române.

Congresul măcelarilor austriaci a votat o rezoluție, prin care se cere guvernului să desființeze deciziunea, după care sînt închise frontierele la importul vitelor române. Această interdicție, declară congresul, este păgubitoare pentru țirgurile austriace.

Congresul a mai invitat pe guvern, ca în viitoarele tratative comerciale să micșoreze taxa de import asupra vitelor române până la limita posibilă.

Procesul cabinetului Ivancioff.

Sobrania a decis cu mare majoritate punerea sub acuză a vechilor miniștri Ivancioff, Radoslavoff, Toncoff și Toneff, pentru violarea constituției și pentru că au adus prejudicii intereselor statului.

Fostii miniștri Ivancioff, Radoslavoff și Toncoff mai sînt acuzați de înaltă trădare către patrie.

Nu mai vre-o zece deputați au votat contra punerii sub acuză a membrilor fostului cabinet.

»Neue Freie Presse«, într-o importantă corespondență din Sofia, spune că cea mai gravă acușare, care s'ar putea face cabinetului Ivancioff, a cărui dare în judecată a fost votată de sobrania bulgară, nu este detestabila sa gestiune financiară, ci ușurința, cu care s'a condus față de România.

Această ușurință nejustificată putea să aducă un război, pe lângă inutilile cheltuieli făcute pentru înarmări.

Burii și Englezii.

Telegrame și epistole particulare din Africa-de-sud spun, că acolo se așteaptă în curând mari surprinderi. Burii au înaintat așa de mult, încât se află numai la o depărtare de 2 miluri de Capul Bunei-speranțe. Pretutindenea sînt primiți cu brațele deschise de Holandezii din coloniile engleze. Cu toate crimele

comise de Englezi față de »trădători«, numărul celor-ce îmbrățișează cu arma în mână cauza Burilor crește zilnic. În ziua de 15 Septembrie, terminul ultim de grație (?) a lui Kitchener, vor înainta toate cetele bure dintr'odată înspre sud. Războiul Holandezilor din coloniile Englezilor va deveni atunci generală.

China și Europa.

Protocolul final cu China a fost scris de ambasadori.

Știri mărunte.

— Părechea imperială germană a sosit la Königsberg.

— Sesiunea sobraniei a fost închisă ieri.

— Venezuela a respins mediațiunea Statelor-Unite.

— Regele Angliei a sosit în Kiel, de unde a plecat la Copenhaga. Nu i-s'a făcut nici o ovațiune din partea publicului.

Desp. Solnoc-Dobăca al Asociației la Gherla.

— 5 Septembrie 1901.

Cu o vie bucurie iau condeiul în mână, ca să vă raportez despre adunarea despărțământului Solnoc-Dobăca al »Asociațiunii«, ținută în Gherla, în 29 August n.; cu o vie bucurie, pentru că, deoparte a fost o adunare în toată privința succasă, de altă parte, că acest succes a fost obținut chiar în Gherla, despre care nu prea aveam ocaziune a o felicita laudă prin fel. Timpul era cam ploios și ne inspira grije, dar' cu toate acestea din depărtări mulți oaspeți au sosit. După sosirea comitetului cercual toți oaspeții s'au adunat în capela episcopescă, ca să asiste la serviciul divin celebrat de domni preoți: Z. Perhaița, din Ghichiu-de-jos și Mateiu Pop, din Ocna-Dejului. După terminarea serviciului divin ne-am adunat cu toții în sala cea mare a redutei orășenești.

Sedința.

Oaspeți esteri au fost mulți, mai cu seamă preoți. Se spune, că și Escolența Sa episcopul diecesan era să participe, dar' în urma unei cauze urgente (! Redac. »Trib.«) fu silit să plece din Gherla încă înainte de adunare cu 2 zile. Dintre domni canonici au participat la adunare domni: I. Georgiu și A. Bene; apoi dl. V. Pordea, secretar episcopesc; dl. protopop local A. Leményi; dl. I. Karsai, profesor gimnazial, I. Boros, prof. prep.; Dr. V. Bojor, prefect sem., A. Todoran, librar și I. Boeriu învățător și vre-o câteva dame. Autoritățile au fost reprezentate prin dl. primar al orașului L. Todorffy și căpitanul poliției I. Duhă.

La orele 10 a. m. dl. președinte și director al despărțământului Dr. T. Mihali prin o vorbire avîntată a deschis adunarea generală. Lăsăm se urmeze aci acest frumos cuvînt de deschidere:

Onorată adunare!

Cu iubire frățească vă salut și vă mulțumesc, că urmînd apelului nostru ați binevoit a vă prezenta în număr atât de frumos la adunarea despărțământului »Asociațiunii« pentru literatură română și cultura poporului român din acest comitat.

Interesul viu ce-l arătați față de tendințele nobile ale »Asociațiunii« ne servește tuturor spre indemn la lucru și spre laudă; dovedind totodată, că cultura română din ce în ce se înalță, din ce în ce crește în splendoare și în farmec, — căci fiii neamului ocrotit de dînsa, cu insufletea jertfesc pe altarul ei sacru.

Onorată adunare!

Cultivarea minții și a sufletului este cea mai înaltă și mai nobilă chemare a omului. Sufletul și mintea sînt schințele dumnezeiești, atributele, prin cari omul se deosebește de celelalte ființe viuitoare. Sub influința lor stă întreaga viață, toate moravurile omului. Dela gradul de dezvoltare și luminare a lor depinde valoarea individului și a popoarelor.

Prin cultivarea acestor însușiri s'a ridicat treptat omenirea din starea ei primitivă la progresul uimitor de astăzi. Și cîtăvînt, cîtă înălțare fi stă încă înainte! Fieciți individ și fieciți popoare, cari întregul capital moral și intelectual, cu care i-a dotat Dumnezeu, îl vor întrebuința și îl vor îmbogăți cu ajutorul cultului și al științei.

Științei și cultului avem să mulțumim, că omul a devenit domn peste natură, că toate forțele, bogățiile ei le poate întrebuința spre delăturarea neajunsurilor și înlesnirea traiului.

Lupte îndelungate și nespuse de grele a trebuit să poarte omul spre a cuceri puterile naturii pentru realizarea scopurilor sale proprii. Dela inventarea primului instrument, cu care omul a putut lucra cu eficacitate pămîntul pentru a-l întrebuința puterile roditoare, vîna la instrumentele — minuni ale vaporului și electricității: este o perioadă grozav de lungă, în decursul căreia

câte eforturi, câte sbuciumări s'au făcut și câte jertfe s'au adus!

Dacă privim azi rezultatele enorme produse de mintea omenească pentru sporirea producției și înlesnirea modului de viață: trebuie să fim recunoscători antecesorilor și bărbatilor geniali, cari ne-au lăsat o moștenire atât de gigantică și înbelșugată. Sălbăticia codrilor și pășina câmpiilor, mare parte s'au schimbat în grădini cu pomi roditori, în livezi încântătoare, în mosaicul fermecător al diferitelor lanuri și fîșete. Ideile și principiile mari, umanitare nu stau închise în teasta capului plămuitor și în scoarțele filelor scrise cu mare anevioie, — cu tiparul și vaporul în câteva zile le face averse, proprietatea comună a întregii omenimi.

Se poate oare, ca în mijlocul acestui avînt de progres, indivizii și popoarele să rămână blazati și apatici? Azi toate popoarele de pe fața pămîntului, conștie de sine, desvoolă o luptă gigantică, sacrifică puteri și averi enorme pentru promovarea cultului și a științei. Gradul de progres și rezultatul ajuns sînt, lucră firese, deosebite, după vechimea începutului și după aptitudinile popoarelor mai puțin culte. Dar' aceste din urmă, dacă nu urmăresc pe cele culte, dacă nu-și desvoolă calitățile bune înăscute și nu-și stîrpesco relele și defectele ce le bîntuie, sînt espuse perii contopirilor. Căci astăzi nu atât prin forța brută, cît prin cultură, prin superioritatea virtuților se cucerește popoare. Și popoarele ca și indivizii au să fie sănătoase într' toate, ca să trăiască și să sporească!

Onorată adunare!

Oare noi, Români, conștii de individualitatea noastră etnică ca popor, ca națiune — avem dreptul și datorința să figurăm și să ne impunem cu cultura noastră proprie între celelalte popoare culte din patrie și din lume?!

Avem!

Calitățile noastre intelectuale și morale, trînicia și forța de viață, probate în vicisitudinile și restriștea timpurilor de 19 vîncuri; virtuțile noastre civice și ostășești, literatura noastră din ce în ce mai viguroasă, mai bogată; și mai presus de toate, sonora și dulce noastră limbă: ne îndreptățesc!

Originea noastră, menirea și rolul însemnat ce-l avem și ce ne așteaptă în concertul popoarelor; mai presus de toate pietatea față de străbuni și de strămoși și de responsabilitatea față de fiii și strănepoții noștri: ne impun datorința!

Dar' este oare în noi destulă virtute, destulă rîvnă, ca să aducem cu dragă inimă, cu deplină cunoștință a datorinței jertfele recerute pe altarul științei și al culturii? ca apoi în schimb pentru aceste jertfe să putem fi împărțășiți și noi de toate bunurile și foloasele cari rezultă din ele?

Progresele, pe cari poporul român, pe lângă toate greutățile întîmpinate, le-a ajuns până acum pe terenul culturai și al științelor, sînt tot atâtea dovezi, că și acest popor este pîrșit de spiritul timpului, că este capabil și voește a lua parte la luptele nobile, ce se poartă cu armele științei și ale culturai în interesul măririi lui și în interesul binelui omenesc. Dovadă eclatantă e și prezența d-voastră la această adunare, care, deez, s'au fie de bun augur și de un început mănos!

Onorată adunare!

Sînt nenumărate pedecile, cari stau în calea progresului cultural, respective sînt multe ranele și relele, ce cultura are să le vindece și să le stăpînească.

Cu cît sînt mai multe și mai adăno înrădăcinate acele rele, cu atît e mai problematic și mai aneviois progresul.

Uneori, după vremuri, și la alte popoare sînt așa de multe și mari, încât nici cea mai ideală cultură religioasă nu e în stare să le învingă, căci se par a face parte din însăși firea indivizilor respectivi.

Mulțimea patimilor omenești e moștră a celor rele, în care baroa culturai, cu toate nestimatele ei, adese-ori se pare a se scufunda. Săgețile și veninul patimilor distrug echilibrul pații și al bunului înțelegeri; dîră ură și vrajbă în locul dragostei dintre frați și produc desastre incalculabile.

În focul acestor porniri și lupte nefericite are apoi rol sublim cultura: *Destilare de moravuri și creare de caractere*. Când aceste însușiri mîntuitoare ajung la suprafață: societatea și individul sînt salvați. Cu adăno durere sufletească trebuie să mărturisim, că astfel de rele și răni există și în sinul poporului nostru. Să nu ne sfîim a recunoaște, dar' să avem și bărbăția și virtutea de a sana fără preget. Demnitatea noastră, și conștiința sufletului prînd să ne coregem grabnic, să dăm în latură, ce e rău și putred, și apoi: uniți în cugete și în simțiri înainte!

Pecatul nostru »strămosec«, scăderea ivită din lipsa culturai și a nobilității de inimă: *desbinarea și ura*, cari naturalmente se prind în tovarășe cu *minciuna și calumnia*; și astăzi grăsează între noi! Pînă cînd?

Istoria și prezentul ne servesc cu numeroase pilde. Tot nu învățăm? Du-

hul rău se nu ese din casele noastre? Ba da! Să dăm numai mînă cu mînă cei pîrșiti de spiritul dragostei frățești, să aprindem facla culturai, să ne adunăm adese-ori la altarele ei și în focul jertfirilor să ne oțîlim caracterele. O școală astfel inaugurată ne va încheia într' toate: în iubire, în muncă în cultură, în aspirațiuni, în credință.

Ce tablou splendid și feeric, ce roade bogate ale bunului comun, și ce perspectivă de o viață mai tînică și mai senină prevăd.

Ca să nu fie numai visuri iluzorii, încotă vă rog, să ne angagem la lucru. Câmpul nemărginit al culturai și al științei ne cuprinde pe toți, toți avem acolo loc și menire, dela cel mai mic, pînă la cel mai mare, dela cel mai sărac, pînă la cel mai bogat.

După aceste adunări despărțământului nostru o declar de deschisă! (Va urma).

Din Uioara de pe Murăș.

Petrecerea din 28 August a. c.

— 2 Septembrie c.

Prin aranjarea petrecerii în M. Uioara, la 28 August a. c. s'a împlinit o dorință ferbinte a inteligenței române din loc și jur, și începutul favorabil ne îndreptățește să sperăm, că aceasta nu va fi ultima. Trecînd peste greutatea începutului, dacă cei chemați ar dovedi mai mult interes, mai multă bunăvoință, decât de es. cu ocaziunea, când s'a proiectat finerea petrecerii împreună cu teatru: M. Uioara prin poziția-i geografică și renumele-i balnear, poate deveni inima, centrul vieții sociale din jur. De tragerese sprîngului moral dela o întreprindere atât de frumoasă, a cărei reușită sigură prin devotamentul desintereșat al tinerimii, ar fi servit spre lauda respectivilor, pentru necari interese personale rău calculate, numai aprobare nu merită, ear' părăsirea arenei fără motiv e o nepăsare condamnată. Căci e o necesitate impusă de împrejurări, ca inteligența noastră din jur să pășească din amorțea socială, să părăsească izolarea de sine de pînă acum, care pe întînderea Murășului, dela Teiuș pînă la Ludog a devenit așa zicînd proverbială. Imprăgiați pe la sate, muncii de grijile zilnice, nu ne putem bucura de factorii sociali dela orașe mai mari, ca teatre, serate literare, conferințe etc, pe când marile probleme ale vieții ne apasă cu greutatea dublă. Conveniri de atare caracter nu sînt fără înfrîntură asupra problemelor, ce ne așteaptă. Pentru că petrecerile noastre aici-decum nu au, nu pot să aibă singurul scop, ca tinerimea să rupă câte 1 păreche de ghete în decurs de o noapte, să nu poată număra pe degete, care cu câte persoane și câte ture a dansat; pentru noi Români trebuie să aibă un scop social-cultural cu mult mai înalt. Nici nu-mi vine a crede, că inteligența noastră a alergat în număr atât de frumos la această petrecere numai din motive egoiste, care e caracteristica cercurilor sociale cosmopolite. O faptă nobilă și plăcută a îndeplinit prima mica contribuție pentru o biserică lipsită, dar' mai mare e a fost scopul și mai frumos e câștigul fiecărui Român de bun simț. Noi aici nu eram cunoscuți înaintea celor de naționalitate străină numai într'un-cît știm suferi cu resignație, și ca necapaci pentru a pute ține cont de spiritul și recerînțele sociale. Ne-a cercetat un număr frumos de străini, dar' mai mult au venit ca la un »magnum curiosum«, decât la o convenire socială vrednică de cercetare. Și fără a fi în stare să înțeleagă și să simtă ceea-ce un străin în vederi și sentimente nici nu poate, au fost siliți să lase la o parte antagonismul îndătinat și să ne recunoască gradul adevărat de cultură, de-l ocupăm. Îți saltă inima de bucurie, vînd pe cei-ce mai înainte erau cu totul necunoscuți, petrecînd o seară comună cu o intimitate și familiaritate proprie singur Românului isolat și străin unul de altul, dar' tovarăș fidel în suferințe și aspirații.

Ce privește decurgerea petrecerii, nu mă voiu estinde la descrierile îndătinute, cari în general le poate ști și cel-ce nu a fost prezent, de altă parte impresiile individuale nu pot fi nici-cînd obiective. Tot decursul petrecerii îl caracterizează îndestul cuvintele prim-pretorului Bôjthe: »Nagyserűen mulat a román fiatalok«. O cunună frumoasă de dame și mai frumoase umplea mica sală a petrecerii. Câmpăna și fiica Seoașului rivalisau deopotrivă cu sirenele Murășului în amabilitate și grațiositate. Tinerimea, ca și rușinată pentru puținele nepreveniri întîmplătoare cu ocaziunea primirii, s'a purtat cu bravură pînă în capăt; a dovedit, că e vrednică de buna reputație a tinerimii române. Nu pot trece fără a amintire buna impresie, ce au făcut asupra inteligenței maghiare de față d-șoarele Marii Pop din Polana și Olimpiada R. Bănciu din M. Uioara în frumosl nostru costum național; pe prim-pretorul Bôjthe numai lipsa cunoștinței limbii române l'a împedecat, de nu a jucat Romana. Ar fi de dorit, ca damele noastre să nu nesocotească întru atîta portul nostru național, care și străinilor le impune.

Le sîntem datori cu recunoștință unor oaspeți maghiari, pentru că ne-au onorat cu prezența lor. Au dovedit o atitudine vrednică de oameni inteligenți, ținînd cont de caracterul curat româ-

nesc al petrecerii. Numai aceea e durere, că ceea ce d-lor nu au pretins, a încercat un mamelu, Român de naștere, crescut cu pâne românească pe la instituție timp de 16 ani. Fie-i rușine respectivului — *nomina sunt odiosa* — că acot curat sociale voegte să le folosească pentru a-și câștiga merite, de care și principalul lui s'ar scârbi. Dacă ar fi avut de lucru cu mamelu de calibrul d-sale, și nu cu tineri solizi, și dela aceea ar fi pretins »osârdă»-uri, sunt sigur, că afară sub cerul liber la adierea zefirului s'ar fi trezit din deliriu-i cauzat de sucul strugurului, și în onoarea lui Bachus, căruia i-a dedicat întreaga noaptea, cu altă ocaziune mai bine ar fi dorit piccioarele lui Pan, decât pînteni.

Ciugudeamul.

Cronica zilei.

Sibiu, 9 Sept. n. 1901

Conferența dlui Hașdeu. Dl B. P. Hașdeu pregătește o conferință cu titlul: Cîine sunt ortodocși, noi sau Rușii? În această conferință dl Hașdeu va vorbi despre toate sectele din Rusia.

Dl Musicescu director. Dl Musicescu a fost numit director al conservatorului din Iași în locul dlui Ed. Caudella, demisionat.

Hymen. Elena Rafiu și Petru Sântoma anunță sîrbarea cununiei lor, care se va celebra în 15 Septembrie n. a. c. d. a., în biserica gr.-cat. din Teiuș. — *Gizela Ghiurgoviciu și Alesandru Tînfariu*, fidanțați.

Convocare. Adunarea generală a desparțimentului al XXVI-lea al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român se va ține la 15 Septembrie st. n. a. c., la orele 3 p. m., în școala gr.-cat. din Reghinul-săseș, la care cu tot respectul sunt invitați a participa toți membrii Asociațiunii și toți doritorii de înaintarea și prosperarea poporului.

Programul obiectelor deliberănde în această adunare se va pune la vedere publică în ziua defăptă. Reghinul-săseș, la 4 Septembrie 1901. *Petru Uilacan*, protopop, director.

Fondul de 20 bani, creat de »Reuniunea sodalilor români din Sibiu», cu scop de a se cumpăra o casă cu hală de vînzare pe seama meseriașilor noștri, a fost din nou alimentat în mod considerabil. Casul este vrednic de a ajunge la cunoștința tuturor oamenilor noștri de bine, mai ales că el poate avea o înfrîntă binefăcătoare asupra inimilor noastre generoase și pline de jertfire. Eată cu ce scrisoare a fost întîmpinat prezidentul reuniunii, dl *Victor Iordășianu*: »Între datoritățile noastre se numără pe lângă a chivernisi bine aceea ce am moștenit dela înaintașii noștri și îngrijirea de a ne crea nouă instituțiuni folositoare neamului și în prima linie astfel de instituțiuni, cari au de scop închegarea societăților noastre, aparțină aceste fie clasei *intelligente*, fie celei *țărănești* sau celei *burgheze*. Îndeosebi pe mine m'a atins în mod de tot plăcut felul cum reuniunea d-voastră știe se afle căile și mijloacele pentru consolidarea clasei burghezimii noastre, lucru ce trebuie să ne pună pe toți pe lucru și să ne îndemne a jertfi din prisosul nostru, ca astfel scopurile urmărite de d-voastră să ajungă cu atât mai ușor și mai de grabă la realizare. Aduc și din partea o mică jertfă pe altarul burghezimii noastre și vă transmit prin aceasta o parte cu 115 cor. din ajutorul de stat, primit ca întregire a venitelor mele preoțești. Suma se o folosiți după-cum credeți, că este bine, ear' numele meu se rămână o taină pentru cei de față și pentru cei viitori. Dumnezeu să binecuvinte lucrările și ostenelele d-voastră».

Nu pot fără ah-văi. Presidiul Országos-Orvos-Szövetség-ului anunță, că congresul medical, ce era să se țină în 15 Sept. se amână pe 29 Sept. Amînarea nu ne împoartă, nici congresul lor. E însă interesant motivarea amânării, care prezintă în lumină adevărată sub ob influența jidovească stau patrioții. E chestia adecă, că în timpul acesta sînt mari sîrbători jidovești — și apoi ce pot Ungurii fără Jidani?

Cununia prineselor turcești. Alaltăieri a fost veselie mare în palatul Sultanului din Constantinopol. Bătrânul Sultan a pus la o parte pe un moment grijile, ce i-au cauzat conflictele mai nouă cu puterile străine, pentru-ca să aranjeze sîrbarea cununiei alor trei fete de ale lui. Pe princessa Hadidje a luat-o de soție Vassif-bey, pe princessa Tehire Gahlif-bey și pe princessa Emine Nehmed-bey. Ceremonia solemnă de încheiere va fi Joi, ear' după aceea fericiții miri se vor abate pe la casele lor.

Tempestate la București. Vineri seara pe la ora 7 o ploaie torențială, jînd aproape 1 ciaz, a căzut asupra Bucureștilor. Au fost inundate mulțime de străzi.

Mort înainte de cununie. În zilele aceste un convoiu vesel de nuntași a plecat pe una din străzile Budapestei spre biserică. Pe drum însă mirelui i-s'a făcut deodată rău; transportat la locuința sa a murit peste câteva minute. Nefericitul a fost lovit de dambă.

Arestarea unui baron. În portul dela *Oporto* a fost arestat zilele aceste baronul *Rothkirch*. Acest baron este un pungaș ordinar, care pe lângă pungășiile multe a omorît în Zürich un om, jefindu-i paralele, apoi în societatea nevastă unui negustor a luat-o la sănătoasă. Dar' nu i-a succes să scape nepedepsit.

Agitatori panslavi. Tribunalul din Eperjes a pus sub acuză pe șase conducători din Felső-Sáros ai mișcării panslaviste. Acuși sunt: cu agitație, cu propagandă nepermisă religioasă și — cu leasă maiestate.

Foamete în Rusia. În Basarabia vin de dincolo de Nistru o mare cantitate de țărani și femei, gonți de foametea din Rusia. Ei caută de lucru. Din stația căii ferate Ecaterinoslav, pe liniile din sudul Rusiei, vagoanele sînt neîndestulătoare pentru a transporta această mulțime de nenorociți. Dacă această foamete băntue acum toamna, ce o să fie la iarnă?

La Cluj! Măne (Marți) se ține în Cluj procesul intentat redactorului nostru dlui *Andrei Baltez*, pentru articole în chestia *Iancu*. Un nou prilej acum ca justiția maghiară să arete căt de »justă» știe se fie.

Abzug Ciardaș. Nu de mult s'a sfințit în Vassarhely (Toronto) o biserică sîrbescă, cu care ocazie s'a aranjat și o petrecere cu dans. La petrecere au luat parte și Unguri. Unde este ceva veselie, cum se poate ei lipsi. Dar' vedeți cum e Ungurul, când se inferbăntă puțin, i-e furnică prin picioare. Caută să-și scuture nițel pîntenii în ciardaș. Așa fi firea, ce se-i faci! La petrecerea numită înău pe pînteni ciardaș. Când musica a început să cânte și ihaichai-urile s'au început, tinerii Sîrbi au strigat abzug. Păi Ungurul e stăpîn doar' în țeară și se crede stăpîn în orice situație. Așa și aici, săreau mai departe, zdrăngănindu-și pîntenii, ca de nu știu ce. Ci că era în chestie onoarea lor! Vîzînd Sîbii imbulzeala, se nu ziceam obrăznicia, bărbați și femei au înconjurat musica forțându-o să tacă, apoi au adus din stradă un cimpoies și s'au înscins toți la Colo. Unui finanț mai ales nu-i mirosea a busuiole Colo și a început a face gură. Era căt pe aici să-și lase dinții acolo.

Atentat contra unui agent austro-ungar. Se telegrafează din Constantinopol: Contra agentului consularului austro-ungar Muthsam din Prizrend în zilele aceste s'a încercat un atentat din partea gendarmului Sakir, care a vrut să puste asupra lui. Împedecat de trecători în sîvîrșirea planului său infernal, a fost prins și dat pe mîna autorității. Poarta și-a exprimat ambasadurului austro-ungar părerea de rău, asigurându-l că a dat ordin sever, ca eventualii complici ai lui Sakir să fie dejiuși și arestați.

De ale baloanelor. Câte încercări nu se mai fac! Un nostim cas se scrie din Paris. Aeronantul Rozé alaltăieri a făcut încercare cu balonul său, despre care susținea, că este cel mai cărmuibil dintre toate cele de până acum. Balonul constă din două globuri, cari sînt fixate unul de altul prin două ruzi de aluminiu. Întreagă construcția balonului este în înălțime de 12 metri și este cu două caturi. În catul prim este salonul elegant al lui Rozé, în celalalt este mașinaria, a cărei construcție principală sînt patru suruburi. Dela acestea atîrnă soartea întregului balon. Rozé cu încredere deplină s'a așezat în salonul său elegant și a pueros la dirigiare. De giaba însă. Încăpățînatul și frumosul balon nici că s'a urînit din loc, de cum se se lase cărmuit. Și Rozé a fost nevoit să-și părăsească eleganta construcție cu capul pleoștit.

Un alt cas. Mai nou se anunță din Paris, că Santon-Dumont a făcut Sîmbătă nouă încercări cu noul său balon. Rezultatele au fost de așteptată mai ferice. Santos-Dumont a făcut mai multe evoluțiuni împotriva vîntului, scoborînd la locul indicat. Urcându-se pe urmă din nou, balonul s'a încrecat în niște ocapci.

Contra ofitei. De când cu congresul din urmă al doctorilor, mulți au rîsulat ușurați la cetirea bunelor vești despre vindecarea ofitei, despre nemoștenirea ei dela pîrîntii la copii etc. Între mijloacele de vindecare a ofitei, cel mai bun s'a dovedit cognacul de Peru, făcut din acidul de scorțîșoară, aflat în balsamul de Peru, și din spirit. Medicina aceasta a aflat-o medicul F. Schmey din Beuthen. Medicii, cari s'au ocupat cu ea, o țin toți foarte bună. Se înțelege, că ea ajută numai la începutul boalei, de aceea ori-ce om care nu s'ar simți în curat cu plămîna, să o folosească.

Grijiți de copii. Ni-se scrie din *Mognița*: Vineria trecută copilul economului Pavel Călușer de aici însoțit de alți prieteni s'au jucat cu aprinjoare făcînd foc în grajd. Paiele de aici s'au aprins și în curînd focul trecu în pod aprinzîndu-se și casa întregă lipită de grajd, pe care în scurtă vreme o prefăcu în cenușă. Mulțumită dlui notar Kendeffi și dlui învățător G. Caba, pentru-că erau la fața locului îmbărbîtînd și povățuind pe oameni au folosit pompa cea mare, cu care s'a localizat focul neputînd trece mai de parte, pentru-că și vîntul ce bătea până aci se mai alinae.

V. Golefi, econom.

Muncitori fără pîne. Comunele Rusca și Ruschița din comitatul Caraș-Severinului sînt amenințate să se spargă. Locuitorii — 3000 suflete — erau ocupați în minele de acolo. Acum vrea societatea să încete cu lucrul minelor, rămînînd oamenii pe drumuri. Comitela-suprem s'a pus la fața locului, ca să vadă cum s'ar pute înconjura primejdia.

Știri mîrante. În mînăstirea din Kornenburg au intrat hoți și au furat hîrtii de valoare în preț de 75.000 cor.

Ministerul comun de războiu cu autorități de specialitate civile, se tot sfătuește de o vreme asupra unei soldații. Nu știm încă, cu ce se vor alege soldații, cu răbdări prăgite sau cu răci ferte.

— Firs Sergejevitș Schurawieff, renumitul pictor-genre, a răposat. A fost profesor la academia de belle-arte din Petersburg.

— La esposiția din Buffalo, locul nenorocirii lui Mac Kinley, dintr'un pavilion pan-american, hoți necunoscuți au furat marea și prețioasă colecție de timbre.

— La exercițiile militare din Fort Streg, a explodat un tun, omorînd 6 soldați și rănind grav alți 15.

Din public. *)

Dare de seamă.

Cu ocaziunea petrecerii de vară aranjată în M. Uioara la 28 August a. c. în favorul bisericii din Uioara-de-sus, au încurs total 189 coroane 20 bani, din care sumă subtrăgîndu-se speșele de 148 coroane 74 bani, rămîne venit curat 40 coroane 46 bani. Aceasta sumă s'a și predat curaturului bisericii din Uioara-de-sus. Onorații oaspeți, cari au binevoit a contribui cu suprasolviri, primească și pe aceasta cale mulțumitele noastre.

Au suprasolvit următorii: Direcțiunea fabricii de sodă (M. Uioara) 20 cor. Pogány Iános (Aiud) 2 coroane; Rus Ioan, agronom, (M. Ludos), 4 cor. 40 bani; Aurel Pop, inv. (Ighiu) 40 bani; Basiliu Haja, jude comunal (Măgina) 2 cor.; Dergán János, (M. Uioara) 1 cor.; Basiliu Pop (Poiana) 2 cor.; Pompeiu Morușca, student (Craiva) 40 bani; Fritz Pál, consilier (M. Uioara) 2 cor.; Bójtke Kálmán, primpretor (M. Uioara) 2 cor. 40 bani; Nicolae German (Găbud) 1 cor.; Borbély János (M. Uioara) 1 cor. 40 bani; Nicolae Galea, preot (Inoc) 1 cor.; Richter Károly (M. Uioara) 40 bani; Buzdugan Meliton (Căptălan) 40 bani; Ioan Rus cancelist (M. Uioara) 1 cor.; Teodor Sas (Fărău) 1 cor.; Iacob Truța (Alecus) 1 cor. 40 bani; Petru Iacobescu (Veresmort) 1 cor.; Ludovic Andreiu (Totoin) 2 cor.; Alexandru Pataki (Mihai) 3 cor.; Ioan Duma 1 cor. 20 bani; L. Boer (M. Uioara) 1 cor. 40 bani; Aron Macarie (Hopărta) 3 cor.; Teofil Rus (Micoșlaca) 2 cor.; Ieronim Man (Panticu) 1 cor.; Nicolae Simu (Uioara-sup.) 40 bani; Gregoriu de Tamaș (M. Uioara) 1 cor.; Fila Ede (M. Uioara) 40 bani; Dr. Bükkfalvi Károly (M. Uioara) 40 bani; Basiliu Nicoară (Ciunga) 2 cor.

Ioan Boldor, Ioan Moldovan,
controlor. cassar

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacțiunea nu e responsabilă.

CĂRȚI ȘI REVISTE.

Au apărut:

»Un consiliu bătrînesc, pentru bătrîni și pentru cei ce vor deveni bătrîni», de Un bătrîn cu experiență.

Legiuirea țării noastre. Cunoștințe de drept constituțional. De Dr. Victor Onișor. Atragem atențiunea asupra acestei cărți, a cărei lipsă s'a simțit la noi.

Bibliografie.

Manual de stilistică pentru cl. IV, gimn., prepar., școale super. de fete ș. a., precum și pentru privați, de I. F. Negrușiu. Ed. III. Sibiu. Tip. W. Krafft. Preț 2 cor. 60 bani, și

»Răspuns la observările critice» ale dlui Dr. P. Ionescu la opul »Metropolia Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania», de Dr. Il. Puscariu, arhimandrit, vicar arhiepiscopesc. Sibiu. Tipogr. archidieceșană, 1901.

In Panteon.

Cartea dlui *Silvestru Moldovan* cu titlul: *In Panteon. Mormintele marilor noștri bărbați dela 1848/9*, a cărei apariție am anunțat-o zilele aceste, cuprinde 21 de schițe biografice ale următorilor bărbați mari de ai noștri: Simion Balint, G. Barițiu (cu medalia comemorativă bătută de Academia Română la jubileul de 80 ani al lui Barițiu), S. Bănuțiu, I. Butean, N. Corcheș (învîgătorul dela Fântănele), P. Dobra, V. Fodor, Amos Frâncu, Simion Groza (preotul din Rovina), Avram Iancu (cu două portrete), Dionisie P. Marțian, Florian Micaș, Vasile Moldovan, Andreiu Murășan (cu casa unde s'a născut), Alexandru Papiu Ilarian, Simion Prodan (preot în Măgina și vice-preot în prefectura lui Iancu), Aron Pumnul, Andreiu Șaguna, Nicolae Solomon (cu portret), Alexandru St. Șuluțiu, Nicolae Vlăduț.

După aceste schițe sînt două adnexe, de cuprins valoros: *Lista legionarilor noștri dela 1848/9*, cari au luptat cu arma și ale căror nume se amintesc în scrieri și documente. La numele legionarilor sînt notițe despre lupte etc.

Al doilea adnex este: *Iancu și Vasvăr*, cuprinzînd descrierea luptei dela Fântănele și o tradiție despre Iancu.

Cartea dlui Moldovan ni-se prezintă foarte dragă și atrăgător. Ea ne conduce în marel Panteon al Ardealului, dela mormînt la mormînt, scoțînd în relief meritele și rolul, ce-l au în trecutul nostru bărbați amintiți și dînd inscripțiile dela mormînte.

Cartea se află de vînzare la librăria noastră și costă 1 coroană. (Pentru România 1 leu 20 bani).

»Diplome maramureșene din sec. XIV. și XV.», adunate și comentate de Dr. Ioan Mihályi de Apsa, advocat și prototif comitatens în Sighetul-Marmației (M. Sziget). Tomul I, preț 10 cor.; format mare octav. În acest volum se cuprind un mare număr de diplome din secolii indicați, dintre cari 310 acum vîd lumina zilei pentru întâia-dată. Recomandăm cu cea mai mare căldură acest prețios op în atențiunea nu numai a specialiștilor, dar' a tuturor Românilor, cari se interesează să cunoască trecutul și relațiunile etno-și geografice ale romanticei Marmății. Aparatul științific, cu care ne prezintă dl Dr. Mihályi rezultatul muncii obositoare de scrutare a arhivelor, mînăstirilor, colecțiilor private etc. dovedește, că autorul dispune de largi cunoștințe istorice, și poate ajunge în rîndul primilor noștri istoriografi. Dr. Mihályi va face un mare serviciu atît istoriei, cît și națiunii române, dacă continuînd cu edarea și prelucrarea restului de documente, ce le are în posesiune, va da la o parte vîlul, ce acopere trecutul viteazului popor român din frumosul Maramureș. O astfel de întreprindere științifică merită spriginul întregului neam românesc.

— Opul se află de vînzare la autorul, dl Dr. Ioan Mihályi, în M. Sziget.

»Contribuțiune la studiul blefaroplastiei». Procedul cu lambon facial orisontal. Tesă de doctorat, de Emil Bianu. București, 1901.

»Novele, de Ioan Pop Reteganul, este titlul unui volum ce a apărut acum în București, în editura librăriei Leon Alcuay. Conțin bucițile: *Firuța Nulului, Cersitorul, Tudorica, Minte de miere și pace! Bietul Istodă, Mitru Pascului, Petrea Iovului*, și se află de vînzare la autorul în Retteg, preț 1 cor. — Tot acolo se află și scrierea lui *Novele și Schițe*, asemenea cu preț 1 cor. Această scriere conține: *Biserica pocăinții, Blîndocul, O inimă nobilă, Nenea Alec, Popa Toma, Salvina și Susana cea nebună*. Ambele aceste scrieri le recomandăm cetitorilor noștri ca scrieri morale și lesne de priceput.

»Istoria literaturii române în secol. al XVIII. (1688—1821)», de N. Iorga, prof. la univers. din București. Vol. I. (550 pag.) Epoca lui Dimitrie Cantemir. — Epoca lui Chesarie de Rîmnice. București, 1901. Preț 1 întregă lucrări (3 volume) 20 lei.

Vol. II. Epoca lui Petru Maior, are următorul cuprins:

»Curentele și influențele. — Istoriografia cronicarilor în principate. — Școala de renaștere a istoricilor din Ardeal. — Studiile asupra limbii: filologii din principate și din Ardeal. — Legăturile nouă culturale între Ardeal și principate. — Istoricii de tranziție în aceste. — Literatura religioasă. — Influența apuseană în literatura beletristică și știință. Noue genuri literare. — Triumful spiritului nou: Asachi și Lazăr.

»Escrusuri. Cronicile moldovene înainte de 1688. — O istorie românească a Craiei Ungurești. — Cronicile muntene înainte de 1688. — Alcătuitorii de condici.

Preț 1 volum 5 lei.

Din »Biblioteca Săteanului», redigată de dl *Teodor Bogdan*, a apărut Nr. 1. Conține: *Balade alese*. Dl Bogdan cutrînd în decurs de câțiva ani — după-cum spune însuși — »Cămpia Ardealului», și adunînd balade, doine, hore etc. populare, se simte îndemnat a scoate un șir de broșuri lunare sub titlul: »Biblioteca Săteanului». Prețul unei broșuri este 20 bani. Se află de vînzare în Bistrița la autor.

»Enciclopedia Română», publicată din însărcinarea și sub auspiciile Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, de Dr. C. Diaconovich, primsecretarul »Asociațiunii».

Din această folositoare publicațiune a apărut fasc. XXIII., care cuprinde cuvintele Manlius—Mira, laolaltă aproape 1300 articole, între cari un bogat material istoric și biografic de interes deosebit pentru Români; amintim titluri: Manolescu, Manu, Maniu, Marcovici, Marghiloman, Marian, Marienescu, Marin, Mărzescu, Massim, Mateiu Corvinul, Mavrogheni, Mateescu, Maxim, Meisner, Melchisedec, Mețianu, Micle, Mihăilescu, Mihail, Mihăilescu, Mihályi, Mihnea, Millo, Mincu, Minovici, etc., apoi din istoria universală: Maria Teresia, Martinovici, Martinuzzi, Medo-Persi, Menemur, Migrațiunea popoarelor, etc. Dintre celelalte scrieri mai mari și importante, remarcăm: o valoroasă serie de articole de medicină, igienă și balneologie, lucrute de Dr. I. Felix (Masagiu, Maternitatea, Medicina, Miasma, etc.), E. Felix (Melancolia), Imerwol (Meninge, Măduva) și Dr. Vuia (Marienbad, Melencze, Meran, etc.); numeroase articole din botanică de Panțu, Radian și Procopovici, din mineralogie de Mrazek (Marmora) și Murgoci (Metamorfosa rocilor), din zoologie de Dr. N. Leon (Metamorfosa, Mimetism, etc.), Moisi și Popescu-Voitești, din chimie de Minovici (Mercuriu, etc.), din filosofie de Dragomirescu (Materialism, Metafizica, Mill, etc.), Pletos și Nigrim, din mitologie de At. M. Marienescu (Mars, Mercur, Minerva, etc.), din istoria bisericească de Dr. Bunea, Dr. Radu (Marianopolis) și C. Auner (Milcovia, Metoc, Melchisedec, etc.), diferite notițe din literatură și artă de D. Evlocean, M. Străjan și N. Petrascu, din muzică de T. Cerne (Melodia, Mendelssohn Menestrel, Meyerbeer, etc.), și în fine articolele: Meglena de G. Weigand, Maramureș de T. Bud, Mars (planeta) de Otescu, Marina de Bălescu, etc. Articolele istorice înșirate mai sus în cea mai mare parte sînt lucrute de D. Onciul, I. S. Floru și Th. A. Aguletti.

Această spicuire dintre titluri unui singur fascicul încă arată bogăția materialului cuprins în această publicațiune, precum și forțele mari și distins ce s'au angajat la realizarea ei. Fiind tipărite până acum trei din patru părți ale dicționarului, putem spera că în scurt timp va fi pe deplin terminat și va face publicului cetitor român bune servicii pentru popularizarea științelor și lățirea cunoștințelor folosite.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiu (depozit general pentru România: E. Storck, București) și se primesc numai pentru publicațiunea întreagă. Prețul de prenumărare pentru un tom broșurat cor. 20 —, legat cor. 3,20 (în România: lei 25 —, resp. 28,50).

O nouă carte de contabilitate. A eșit de sub tipar broșura »Introducere în contabilitate și contabilitatea în partidă simplă», de I. C. Panțu, profesor la școala comercială superioară din Brașov. Cartea aceasta, scrisă într'un limbaj cît se poate mai ușor, este menită a lăși cunoștințele de contabilitate dina poporul nostru. Puerzînd micesele practice autorul stabilește regulile de lipsă și principiile contabilității, făcînd un curs complet al acestei științe, astfel că ori-cine are interes se poate iniția cu ușurință în contabilitate. Recomandăm această carte cu deosebire învîțătorilor, preoților, comercianților precum și tuturor, cari stau în legătură cu băncile noastre. Cartea se estinde pe 14 coale de tip. 8ma mare I.—VIII.—213 pag. Preț 1 este 2 cor. + porto postal 20 bani. Se poate procura dela librăria archidieceșană din Sibiu, dela tipografia A. Murășianu, librăria N. I. Ciurcu în Brașov și dela librăria seminarului gr. cat. din Blaj.

»Carte de cîntece diverse, pentru toți și pentru toate, adunate și aranjate de Ioan Dariu. Cu ilustr. Preț broș. 50 b., legat 60 b. Brașov, 1901. Editura librăriei H. Zeidner. E o colecție de cîntece compusă din hore, marșuri, elegii, imnuri, cîntece diverse, cîntece sociale, populare, doine, romanțe ș. a., toate bine alese.

»Geografia Ungariei și elementele din geografia generală pentru școlile populare, de Dr. Nicolae Pop. Editura IX., îndreptată și acomodată celui mai nou plan de învățămînt Brașov, 1900. Editura lui H. Zeidner. Preț broșurat cu harta Ungariei în negru 50 bani, colorată 60 bani.

»Patriarchale. Poesii de St. O. Iosif. București, editura librăriei H. Steinberg 1901. Preț 2 lei.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Baltez. Proprietar: Pentru »Tipografia», societate pe acțiuni: Iosif Marschall.

